

Asia: VN/203/2020

Lausuntopyyntö työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnistä annettavasta laista ja eräistä muista lakimuutoksista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi, joka koskee työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnistä annettavaa lakia ja eräitä muita lakimuutoksia. Esitysluonnoksen mukainen uusi laki korvaisi voimassa olevan työsuojeluhenkilörekisteristä annetun lain. Esityksen tavoitteena on työsuojelun edistämisen lisäksi lain ajantasaisuuden varmistaminen ja yhteensopivuus muun lainsäädännön kanssa.

Esityksen keskeinen sisältö koskee työsuojelun yhteistoimintahenkilöitä koskevien tietojen rekisteröinti- ja luovutustehtävän antamista sosiaali- ja terveysministeriöltä työmarkkinakeskusjärjestöjen ylläpitämälle Työturvallisuuskeskus ry:lle. Kyse on julkisen hallintotehtävän antamista perustuslain 124 §:n nojalla. Esityksen mukaan työsuojeluhenkilörekisterin käyttötarkoituksena on välittää työsuojelutietoa ja -materiaalia sekä työsuojelukoulutuksen järjestämiseen liittyvää tietoa ja edistää työsuojelun työpaikkakohtaista valvontaa sekä tarkastustoimintaa.

Esityksestä yleisesti

Suomen Yrittäjät toteaa, että lähtökohtaisesti työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnin olisi oltava viranomaisen tehtävä, sikäli kun rekisteröinnille ja rekisterin pitämiselle on ylipäänsä viranomaistehtävien hoitamisen kannalta perusteita. Suomen Yrittäjät suhtautuu kriittisesti siihen, että yksityiselle toimijalle annetaan lailla mahdollisuus ylläpitää ja hyödyntää kaupallisiin tarkoituksiin rekisteriä, jonka tiedot on kerätty yksityisiltä yrityksiltä ja muilta työnantajilta. Se, että viranomainen ei katso sillä olevan resursseja rekisterin pitämiseen, ei ole peruste antaa tällaista viranomaistehtävää yksityisen tahon hoidettavaksi. Rekisterin käyttötarkoitus on lähinnä

Työturvallisuuskeskus ry:n toimintaedellytysten varmistaminen, ja on kyseenalaista, onko rekisteristä lainkaan perusteita säätää laissa.

Vaikka työsuojeluhenkilörekisterin pitämäinen on työsuojeluhallinnon tehtävä, kuitenkin jo nykysääntelyn tilanteessa sitä on käytännössä ylläpitänyt Työturvallisuuskeskus ry. Esitysluonnoksen mukaan rekisterinpito olisi jatkossakin Työturvallisuuskeskus ry:n tehtävänä, sillä valtion talousarviossa ei ole osoitettu määrärahaa työsuojeluhenkilörekisteristä annetussa laissa tarkoitettuun työsuojelun yhteistoimintahenkilöitä koskevien tietojen rekisteröinti- ja luovutustehtävään. Käytännössä tätä toimintaa on rahoitettu valtion talousarvion sijasta pääasiassa Työsuojelurahaston kautta. Tältä osin laki ei muuttaisi nykytilaa.

Suomen Yrittäjät korostaa, että työsuojelutiedon levittäminen ja työturvallisuuden edistäminen on tärkeää. Suomen Yrittäjät pitää kuitenkin ongelmallisena, että laissa säädettäisiin Työturvallisuuskeskukselle ja sen taustaorganisaatioille oikeus saada tietoja maksutta, kun muut yksityiset toimijat joutuisivat maksamaan rekisterin tietojen käytöstä.

Suomen Yrittäjät vastustaa sitä, että yksityiselle toimijalle myönnetään lailla erityisasema sellaisen tiedon hallintaan, joka kerätään toisilta yksityisiltä yrityksiltä ja muilta työnantajilta lakisääteisellä velvollisuudella. Tämä on ongelmallista myös kilpailuneutraliteetin kannalta. Vaikka Työturvallisuuskeskusta rahoitetaan Työsuojelurahastosta, se on yksityinen toimija ja toimii osin myös kilpailuilla markkinoilla työsuojelukoulutusten järjestäjänä. Yksityisten toimijoiden olisi kuitenkin oltava työsuojelukoulutusten ja muiden työsuojelua koskevien tuotteiden tai palvelujen markkinoilla tasavertaisessa asemassa. Siksi myös Työturvallisuuskeskus ry:n olisi maksettava rekisterin käytöstä, kun sen tietoja käytetään kaupallisten tuotteiden tai palvelujen markkinointiin ja toteuttamiseen.

Tietojen ilmoittaminen rekisteriin

Esitysluonnoksen 3 §:n mukaan työnantajalla olisi velvollisuus ilmoittaa tietoja työsuojelun yhteistoimintahenkilöistä, jos työnantaja teettää palveluksessaan olevalla tai vuokratulla henkilöstöllä työtä yli 30 kalenteripäivänä ja työpaikalla työskentelee vähintään 10 työnantajan palveluksessa olevaa tai vuokrattua työntekijää. 10 työntekijän raja vastaisi nykyistä soveltamiskäytäntöä, vaikkei nykyisessä laissa olekaan vastaavaa rajaa.

10 työntekijän raja tarkoittaisi, että nykyiseen käytäntöön perustuva ilmoitusvelvollisuus ei muuttuisi. Siten esitys ei lisäisi työnantajan hallinnollista taakkaa. Suomen Yrittäjät pitääkin välttämättömänä, että alle 10 työntekijän työpaikat rajataan ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle.

10 työntekijän raja olisi myös yhtenevä työsuojelun valvontalaissa säädetyn työsuojeluvaltuutetun valintavelvollisuuden kanssa. Vaikka pienemmilläkin työpaikoilla on huolehdittava työsuojelusta, ja käytännössä usein työnantajayrittäjä toimii työsuojelupäällikkönä, ei lakisääteinen ilmoitusvelvollisuus olisi oikeasuhtainen. Lain ensisijainen käytännön tarkoitus on varmistaa Työturvallisuuskeskuksen toiminta, eikä sen toimintaedellytysten varmistamiseksi ole tarpeellista kasvattaa pienten yritysten hallinnollista taakkaa. Lisäksi on huomattava, että alle 10 työntekijän työpaikoilla olisi mahdollisuus ilmoittaa tiedot vapaaehtoisesti. Etenkin sellaisilla toimialoilla, joissa työtapaturmien riski ja työturvallisuuden merkitys on korostunut, tiedonsaanti Työturvallisuuskeskukselta on mahdollista, mutta velvoite ei koske kaikkia pieniä työpaikkoja, joista suuri osa toimii myös sellaisilla toimialoilla, joissa työturvallisuusriskit ovat vähäisempiä.

Suomen Yrittäjät kiinnittää huomiota myös esitysluonnoksen mukaisen 6 §:n 2 momentin sanamuotoihin. Säännöksen mukaan henkilö, joka ”osallistuu työsuojelun yhteistoimintaan” voisi ilmoittaa tietoja itsestään Työturvallisuuskeskukselle. Säännöstä voidaan sanamuotonsa mukaan tulkita niin, että kuka tahansa työpaikalla työsuojelun yhteistoimintaan osallistuva henkilö voisi ilmoittaa itsensä ja tietoja työsuojeluhenkilörekisteriin. Suomen Yrittäjät katsoo, että tällainen muotoilu on tarpeettoman laaja. Työsuojeluhenkilörekisterin ja toisaalta työpaikoilla tapahtuvan työsuojelun yhteistoiminnan kannalta ei ole perusteltua eikä tarpeen, että ilmoituksia rekisteriin voidaan tehdä näin laajasti. Säännöstä olisi siten tarpeen muuttaa niin, että ilmoittaminen rajattaisiin vain henkilöstön edustajille ja/tai työnantajan nimeämille työsuojelun yhteistoimintaan osallistuville henkilöille.

Mäkelä Albert
Suomen Yrittäjät ry